

תגמולים למשרתים במילואים

המוסד לביטוח לאומי משלם תגמולים למי שנקראים לשירות מילואים על פי חוק שירות הביטחון או לאימון על פי חוק שירות עבודה לשעת חירום. תגמולי המילואים ממומנים מתקציב משרד הביטחון.

המוסד משלם גם הענקות לנערים ונערות עובדים עד גיל 18 שנעדרו מעבודתם עקב השתתפות בחינוך קדם צבאי (בתנאי שהשתתפו בו יומיים רצופים לפחות ושעבדו בשלושת החודשים שקדמו לפעילות 30 ימי עבודה לפחות).

הביטוח הלאומי רשאי, לאחר התייעצות עם הוועדה הציבורית לעניין שירות מילואים, להקצות הענקות לפיתוח שירותי רווחה לטובת משרתים במילואים ובני משפחותיהם.

שינויי חקיקה

ביוני 2022 התקבלה בכנסת תקנה א' שלפיה שכיר או עצמאי שהכנסתם עלתה בחודש השירות או בחודשיים שקדמו לו ב-20% לפחות ולמשך 3 חודשים רצופים, יהיו זכאים לתגמולים לפי ההכנסה הגבוהה. השינוי נועד לפצות את משרתי המילואים, שעד כה היו מקבלים את התגמול על פי השכר ברבעון שקדם לשירות המילואים, אם היה נמוך יותר. התיקון הוחל למפרע מ-1.1.2022 והביטוח הלאומי יצא במסע פרסום לציבור הרחב.

באוקטובר 2023 התקבלה הוראת שעה ולפיה הועלה סכום המינימום לתשלום למשרתי מילואים מ-7.10.23 עד 31.12.23, מ-68% מהסכום הבסיסי¹ מחולק ל-30 (215.2 ש"ח ליום) ל-95% מהסכום הבסיסי מחולק ל-30 (300.6 ש"ח ליום). בינואר 2024 הוארכה הוראת שעה זו עד ליום 31.12.2024 והתגמול המזערי היה 310.5 ש"ח ליום.

באפריל 2024 התקבלה הוראת שעה הקובעת כי מעסיק של מי ששירת במילואים בתקופה שמ-7.10.2023 עד 31.12.2024 יהיה זכאי לשיפוי בגין תשלומים שביצע לקופות, לקרנות

1 הסכום הבסיסי: הסכום שלפיו מחושבות מרבית הגמלאות מינואר 2006. סכום זה מתעדכן ב-1 בינואר בכל שנה. למרבית הגמלאות הסכום מתעדכן בשיעור עליית מדד המחירים לצרכן לנובמבר שקדם לו. לסכום הבסיסי תעריפים שונים לגמלאות השונות.

ולתשלומי דמי ביטוח בעד תקופת שירות מילואים של העובד בשיעור 20% משכרו של העובד ברבע השנה שקדמה לשירות המילואים.

בינואר 2025 התקבלה הוראת שעה בנוגע לחישוב התגמול בגין שירות מילואים בתקופת חירום למשרתים עצמאים שהתגמול מחושב להם לפי השומות למס הכנסה. בשל התארכות משך שירות המילואים והירידה בהכנסות של עובדים עצמאים נוצרו למשרתי המילואים העצמאים חובות בשל הפער שבין הכנסתם בפועל לבין המקדמה (של השומה המדווחת למס הכנסה) שעל בסיסה חושב תגמול המילואים. כדי להתמודד עם הפגיעה הזו נקבעו בהוראת שעה הכללים האלה: (א) תגמולי מילואים לשנת 2023 – ההכנסה תחושב בהתאם לשומה הסופית למס הכנסה לשנה זו או בהתאם להכנסה ששימשה יסוד למקדמות, לפי הגבוהה מביניהן. (ב) תגמולי מילואים לשנת 2024 – ההכנסה תחושב בהתאם לשומה הסופית לשנה זו או ההכנסה ששימשה יסוד לתשלום מקדמות שדווחה עד 31.10.2024 לפי הגבוהה מביניהן. (ג) תגמולי מילואים לשנת 2025 – ההכנסה תחושב בהתאם לשומה הסופית לשנה זו או ההכנסה ששימשה יסוד לתשלום מקדמות שדווחה עד 31.10.2024, לפי הגבוהה מביניהן. הוראות אלו לא יחולו לעניין הכנסתו של עובד עצמאי שלא נערכה לו שומה סופית לשנת 2024 ולא שילם מקדמות על חשבון דמי הביטוח בעד אותה שנה, כלומר עצמאי חדש.

שיעור התגמול והיקף התשלומים

שיעור התגמול ליום נקבע על פי השכר ברוטו (החייב בדמי ביטוח) של העובד בשלושת החודשים שקדמו ל-1 בחודש שבו חל השירות, חלקי 90 ימים. לצורך החישוב מובאים בחשבון גם דמי אבטלה, דמי פגיעה בעבודה, דמי לידה וכן תגמולים בעבור שירות מילואים אחר אם היה באותה תקופה. סכום המינימום לתשלום – 68% מהסכום הבסיסי מחולק ב-30 (בינואר 2024 : 310.5 ש"ח ליום, 9,316 ש"ח לחודש), וסכום המקסימום – 5 פעמים הסכום הבסיסי מחולק ב-30 (בינואר 2024 : 1,634.3 ש"ח ליום, 49,030 ש"ח לחודש).

ב-7 באוקטובר 2023 פרצה מלחמת חרבות ברזל ובשל כך חוקקה הוראת שעה להעלאת סכום המינימום ל-95% מהסכום הבסיסי ממועד זה ועד לסוף 2024. סכום המקסימום לא השתנה.

כדי להקל בתקופת המלחמה הוחלט לשנות זמנית את אופן התשלום ולשלם את התגמול בתחילת כל חודש ולא בתום תקופת השירות כפי שהיה עד כה. מרבית תגמולי המילואים שולמו אוטומטית ללא צורך בהגשת תביעה.

היקף התשלומים מושפע מאירועים ביטחוניים ולכן נתון לתנודות רבות (לוח 1). ב-2014, עקב מבצע צוק איתן, עלו התשלומים ריאלית ב-22.5% והגיעו לכ-1.4 מיליארד ש"ח, וב-2015 ירדו ב-24%, לכמיליארד ש"ח. מ-2016 עלו התשלומים בהתמדה, וב-2018 הגיעו לכ-1.2 מיליארד ש"ח (עלייה ריאלית של 7.5% לעומת 2017). ב-2019 ו-2020 הם ירדו ב-6% ובכ-10% בהתאמה, והגיעו לכמיליארד ש"ח. לאחר ירידה זו עלו התשלומים ריאלית ב-2021 וב-2022 – ב-25.7% ו-15% בהתאמה, והגיעו ב-2022 לכ-1.6 מיליארד ש"ח. בשנת 2023 עלו התשלומים עלייה ניכרת בשל גיוס נרחב של אנשי המילואים למלחמת חרבות ברזל והעלאת סכום המינימום ליום

תגמולים למשרתים במילואים

ל-300.6 ש"ח. בשנת 2024 המשיכו הלחימה וגיוס רחב של אנשי מילואים והוגדל סכום המינימום. סך התשלומים ב-2024 היה כ-26.3 מיליארד ש"ח, פי 3.65 יותר מבשנת 2023, שבה היו שלושה חודשי לחימה.

לוח 1: תשלומים למשרתים במילואים (אלפי ש"ח). 2024–2014

שנה	מחירים שוטפים	מחירי 2024	שינוי ריאלי (אחוזים)
2014	1,357,530	1,546,656	22.5
2015	1,021,479	1,171,195	-24.3
2016	1,118,126	1,289,032	10.1
2017	1,137,306	1,307,975	1.5
2018	1,232,404	1,406,002	7.5
2019	1,168,002	1,321,406	-6.0
2020	1,046,107	1,190,486	-9.9
2021	1,334,752	1,496,636	25.7
2022	1,602,260	1,720,959	15.0
2023	6,991,131	7,205,796	319.0
2024	26,323,928	26,323,928	265.3

השתתפות במיזם סל הרווחה

הביטוח הלאומי משתתף במיזם סל הרווחה של צה"ל, שנועד להגביר את הלכידות החברתית ולהעמיק את ההזדהות והאהדה כלפי המשרתים במילואים. המיזם מופעל בידי אגף כוח אדם בצה"ל (אכ"א פרט), ובמסגרתו מתקיימים פעילויות נופש, ערבי יחידה, ערבי הוקרה ופעילויות גיבוש אחרות. סך ההענקות לא יעלה על 0.5% מאומדן הסכום השנתי הכולל של תגמולי המילואים המשולמים לפי החוק. המוסד משתתף במיזם משנת 1999.

ב-2020 היה היקף ההוצאה על המיזם 5.18 מיליון ש"ח, וב-2021 גדלה ההוצאה בכ-25% לכ-6.5 מיליון ש"ח (לוח 2). בשנים 2022-2024 לא הוקמה ועדה המאשרת את התקציב ולא הועבר כל סכום למיזם.

לוח 2: השתתפות המוסד במיזם סל הרווחה (מיליוני ש"ח, מחירים שוטפים) 2024-2014

שנה	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
סכום ההוצאה	6.5	6.5	6.5	5.5	6	6.1	5.2	6.5	0	0	0